

Smūgis sovietų jūrų laivynui

Prie Krondštato subombarduoti didieji sovietų kreiseriai „Oktiabrskaia Revoliucija“ ir „Kirov“. Juodojoje jūroje paskandinta 13 karo ir prekybos laivų

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ IX. 22. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Srityje į rytus nuo Kijevo buvo tolitas teisiamas į kellas grupes išskaldytu ir labai siaurame plote suspaustu priešo jėgų naikinimas.

Vakarykščiamame specialiamame pranešime pažymėjimai belaisvių ir grobio skaičiai vėl žymiai padidėjo. Be to, atmušant priešo beveitiskus mėginius prasiveržti, jam buvo padaryta dideliu nuostoliu užmuštais ir sužeisais. Kaip specialiamame pranešime pažymėta, vakar ryžtingu puolimu buvo palinta Oeselio salos sostinė Arensburgas. Salos valymas nuo dar esamų priešo igulos likučių baigiamas.

Vakar ypatingą veiklumą parodė aviacija, sėkmėmis puldama sovietų laivus. Ji nuskandino Juodojoje jūroje vieną kreiserį, du naktinės ir vieną zenitinės artillerijos laivą, o be to, 9 bendros 25.000 tonų talpos prekybos laivus. Du kitų karo laivai ir du dideli prekybos laivai buvo padegti.

Jūrose iš vakarų nuo Krondštato bombomis buvo pataikyta du kartus į kautynių laivą „Oktiabrskaia Revoliucija“ ir į sunkujį kreiserį „Kirov“.

o be to, keturius kartus — į dar vieną sunkujį kreiserį. Bombomis buvo smarkiai apgadinti taip pat trys naikintojai, vienas mimogaudis ir viena kanonierė.

Kai jau specialiu komunikatu pranešta, povandeniniai laivai puolė Atlante dvi priešo laivų vilkstines ir paskirai plaukus prekybos laivą. Sunkioje kovoje jie nuskandino 13 sunkiai pakrautą laivą, ju tarpe keturius tanklaivius, bendros 82.500 tonų talpos. Dar viena laiva torpedos smarkiai apgadino.

Aviacija vakar nuskandino 1.600 kilometrų į vakarus nuo La Rochelle vieną 6.000 tonų talpos tanklaivį ir paskutine naknės išskrimingai puolė karinius iengimus Anglijos piešriūs pakraštysteje.

Lamanšo srityje vokiečių naikintuvai, atmušdami priešo mėginius iškrisi, vakar per smarkias oro kautynes numušė 29 anglų lėktuvus, patys netekdami tik vieno.

Zenitinė artilerija ir avangardiniai laivai numušė po vieną priešo lėktuvą. Šiaurės Afrikoje buvo sėkmės bombarduoas Kufros aerodromas. Nei dienos, nei nakties metu virš Reicho teritorijos nevyko jokių priešo karo veiksmų.

Priešo propaganda mėgina rugpjūčio 19 d. kariuomenės vadovybės pranešime nurodytuosius mūsų aviacijos užmuštių, sužemėjų ir pasigendamų skaičius kliaudinčiu būdu lyginti su lėktuvų nuosėdais. Cia tenka konsta uoti, kad vokiečių aviacija sudaro ne tik lėktuvų junginių, bet ir aviacijos ryšių bei priešlėk uvinės artillerijos dalys. Pastaraju dalis dalyvauja nuolat žemės paviršiaus kovose, padedami apsaugoti — dažnai už prieškinų pėstininkų linijų — nuo tankų, o be to, griaudami bunkerius. Jų nuosoliai yra išskaityti iš pažymėtusių bendarus aviacijos nuostolių skaičius.

Roosevelto ir Hullio laiškai Amerikos žydams

VASINGTONAS. IX. 21. Užsienių reikalų ministras Hullis, kaip vadovaujantis visų Jungtinės Valstybių valstybinėm reikalų ministras, žydų naujuju metu proga Jungtinės Valstybių žydams pasiuntė raštą, kuriamė, be kitko, pasakė, jog jis nuoširdžiai tikisi, kad Apvaizda laimins žia gerbiama ir lojalia Jungtinės

Naujas didelis laimėjimas Atlante

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ IX. 22. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Atlante povandeniniai laivai puolė dvi lydimasias laivų vilkstines ir paskirius prekybos laivus. Atakakoje kovoje buvo nuskandinta 13 sunkiai pakrautų laivų, bendros 82.500 tonų talpos, kurių tarpe keturi tanklaivai. Torpeda buvo sužalotas dar vienas laivas. Trys apsaugos laivai išvežę priešo laivus ir savo vilkstines paiko.

BERLIN. IX. 22. DNB iš informuotu šaliiniu patyrė, kad Dniepro ir Desnos slėnyje per 19 gilius kovas

buvo sunaikinta anė 30 sovietyų divizijų.

Kaip labai yra sumišę sovietų junginių apsuptyje srityje į rytus nuo Kijevo, parodo tai, kad vienoje vietoje buvo paimta belaisvių, priklaušančių 34 įvairiomis sovietų divizijoms.

BERLIN. IX. 22. IS karinių sluoksninių pranešama, kad Lenigrado fronte rugsėjo 21 d. vienas sovietų naikintuvai ir vienas kreiseris mėgino iš Kronštato įlankos išskili i kovą, vyksančią sausomoje. Vokiečių artillerija tuos karo laivus ēmė tuo sekmingai apšaudyti. Vienas stambus sviedinys padėjė į sovietų kreiserį. Abu sovietų karo laivai dėl smarkios vokiečių artillerijos ugnies buvo priversti puolimą nutraukti ir pasitraukti.

KARO LAIVAS „OKTIABRSKAJA REVOLIUCIJA“ BUVO VIENAS IS DIDŽIAUSIU SOVIETU LAIVU

BERLIN. IX. 22. Rugsėjo 21 d. vokiečių bombomis smarkiai sužalotas sovietų kovos laivas „Oktiabrskaia Revoliucija“ priklauso, kaip ir rugsėjo 18 d. smarkiai apgadintas laivas „Marat“, didžiausiai sovietų karo laivymo kovos laivams. Laivas „Oktiabrskaia Revoliucija“ yra 23.256 tonų talpos, turėdylė 30.5 cm kalibro. Be to, jis yra apginkluotas šešiolika 12 cm. ir keliomis lengvesnėmis 7.5 cm. kalibro patrankomis, tame yra keturi 45 cm. kalibro torpedomis, lizdai. Taip pat sužalotasis sovietų laivas turi hidroplanams pasikeleti alksele. 1931 m. persitariant ši svarbujuočiai sovietų laiva, tame buvo įrengti kranai torpediniams motorlai viams. To sovietų laivo įgula sudaro 1.230 vyrų.

Stockholme internuoti 60 sovietų jūreivių

JIE ATPLAUKĘ I ŠVEDŲ UOSTĄ MAŽAIS LAIVELIAIS

STOCKHOLMAS. TT agentūros žiniomis, švedų laivyno vadovybė sekmadienį pranešė, kad Stockholmo šeru srityje švedų pakraščiu laivyno vienetai suėmė 60 sovietų Baltijos jūros laivyno jūreivių. Šie sovietų karo laivyno jūreivių, kurie nedideliais laivais atsidirė švedų vandenye, buvo internuoti. TT nepraneša, iš kur šie jūreivių atplaukė ir kurios rūšies laivais jie pateko į švedų vandenį.

STOCKHOLMAS. Švedų telegramų agentūra TT praneša, kad Stockholmo šcheru srityje išaiaptinti 60 sovietų laivyno jūreivių iplaukė į Švedijos teritorinius vandenis su dvem mažais apginkluotais buksirinių laivais, 60—70 tonų talpos. Tie laivai atplaukė iš Daugoe. Jie yra apgadinti ir prakiure.

ISTANBULAS. Kaip Teherano radijas praneša, Anglijos pasiuntinys Teherane suruošė priėmimą anglių ir sovietų okupacinių kariuomenės karininkų garbei.

Londonas šaukia gelbėti bolševikus

NEW YORKAS. Associated Press praneša apie visą eilę kalbų „skubios pagalbos sovietams“ temą, kurios sekmadienį buvo pasakytos Anglijoje. Smarkiausius išsišoki musavo kalboje padarė profesinė sąjungų kongreso pirmininkas George Gibsenas. Jis pareiškė, kad Anglijos galinti laimėti kara tik užmususi Vokietiją. Turėt būti užmušta daug vokiečių, kol ji, Anglijos, susilaiks pergalės. Geriausia gallima būtų vokiečius dabar sumušti Ryti fronte, nes jų ten esama naikintėjaus. Todėl reikių teikti sovietams visą įmanomą pagalbą.

„London Times“, kaip praneša agentūra toliau, rašo, kad pagalba sovietams esanti skubiai reikalinga. Pasak laikraščio, noras Anglijos ir Jungtinės Valstybių pagalbos telkimas Sovietų Sąjungai jau ir prasidėjo, tačiau vargai esą galima tikėtis, kad tiekiamos medžiagos galių pakelsti galimą sovietų karo pramonės žlugimą.

„Sunday Observer“ kreipiasi į atsišaukimi į Jungtinės Valstybes, ragindamas jas padvigubinti ar net patrigubinti karo gamybą. Pasak laikraščio, Jungtinės Valstybių delegatai Maskvoje turėt suprasti,

kad pasaulio likimas vis dar esas neaiškus, nes nesa galima laukti laimėjimo, jei karo gamyba nebus žymiai padidinta.

AMSTERDAMAS. IX. 22. Ryšium su šiandien prasidėjusia vadina maga „tankų savaite“ Sovietų Sąjungai“ laikraštis „Times“ rašo, kad niekak senajame pasaulioje nebėbus tokio sajungininko, kaip Sovietų Sąjunga. Jokia kita armija, kuri turėtų pasipriešinti Vokietijos jėgai, negalėtų pakelsti sovietų armijos, jei ši bus nugalėta. Galutinis laimėjimas, gal būt, galės būti pasiektas. Bet kelas į jį būsias ligas ir sunkus. Anglijos tikslas turis būti visomis turimomis priemonėmis paremti sovietus. Ryšium su tuo laikraštis „Manchester Guardian“ rašo, kad ne vienas žmogus galvos apie galimumą sudaryti antrajį žemyno frontą. Bet tai daugeliul žmonių Anglijoje reiškia britų armijos iškėlimą Europos žemynę. Yra teisinga ko greičiausia imtis kiekvienos pagalbos sovietams, bet „tik neatsakingieji tvirtins, kad turis būti sudarytas naujas karo laukas“.

ZENEVA. IX. 22. Laikraštis „Sunday Times“ savo vedamajame, tarp kitko, konstatuoja, kad sovietų padėtis yra labai rimta. „Mūsų dar laukia balsios savaite,“ rašo laikraštis, mes ir Jungtinės Valstybės dabar turime užlipdyti dideles spragias, kurios pasireiškė sovietų gamyboje“. Po to, laikraštis barai „negirdėt“ optimizmą dėl sovietų pasipriešinimo jėgos. Laikraštis rašo, kad „nereikia užmiršti, jog sovietų pasipriešinimas iš tikrujų pareikalavo nežmoniškų žmonių ir teritorijos sulkų ir tenka laukti, kad ir toliau taip pat bus. Mes laukiamės rimtesnių valandų“, baigia laikraštis, ir reikalauja britų vyriausybę varyti „atkakliai ir pozityvia politiką“.

ZENEVA. IX. 22. Londono laikraštis „Times“ rašo, kad vokiečių Kijevo apsupimasis yra vienas iš „didžiausių ir grandioziskiausių“ žygii, kurių buvo pasiekta per visa Ryti žygio laikotarpi. Toliau laikraštis konstatuoja, kad jau didieji sovietų gamybiniai centralai yra parbūkti ir didelė pasidariusi grėsmė gyvybiškai dar svarbesniems sritims. Sovietų nuostoliai karo medžiaga ir gamybos priemonėmis turėt jau taip dideli, kad tuo sudaroma sunkumų jų gynimuisi. Toliau laikraštis pažymi, jog būtų nerimta tvirtinti, kad tokio masto žygijė iš užsienių importuojami gaminiai galėtų pakankamai atitaisyti bolševikams padarytuosius nuostolius, jų karo pramonei sustojus.

AMSTERDAMAS. IX. 22. Dėl sovietų prisipažinimo, pagal kuri Kijevas yra „evakuotas“, britų radijas pareiškė: „Dabar sovietų padėtis yra daug blogesnė, negu prieš 14 dienų“. ROMA. IX. 22. Šiandien iš Romos išskrido į Lisaboną specialus Roosevelto pasiuntinys prie Šv. Sosto Miron Tayloras. Iš Lisabonos jis išvyks į Jungtinės Valstybes.

Buvo užpultas Gibraltaras

3 anglų laivai paskandinti ir vienas smarkiai sužalotas

ROMA. IX. 22. Italų karo pajėgos vyriausiasis štabas skebią tokia žinia: Karo laivyno puolėjimieji laivai, kurie iplaukė į Gibraltaro tvirtovės reidą ir vidaus uostą, nuskandino vieną 10.000

tonų talpos žibalinį tanklaivį, antrą 600 tonų talpos tanklaivį ir vieną 6.000 tonų talpos šaudmenų prikrautą prekybos laivą. Be to, kurių jis užplaukė ir todėl laikomas žuvusiu.

talpos karo medžiagos prikrautą prekybos laivą. Paskutinysis laivas buvo nuvarytas iki uolų, ant kurių jis užplaukė ir todėl laikomas žuvusiu.

Roosevelto šauksiąs ypatingą konferenciją

Joje dalyvaujančių Amerikos partijų vadai

NEW YORKAS. Laikraščio „New York Times“ korespondentas praneša iš Roosevelto specialaus traukinio, kad Rooseveltas sužalojo 12.000 tonų talpos žibalinį tanklaivį, antrą 600 tonų talpos tanklaivį ir vieną 6.000 tonų talpos šaudmenų prikrautą prekybos laivą. Be to, kurių jis užplaukė ir todėl laikomas žuvusiu.

mumo prieiti sprendima, kol japonų laikysena nebus lankstesnė, kadaangi Jungtinės Valstybės atsisako susitarinti Kinijos saskaičiai.

NAUJASIS IRANO ŠACHAS ISAKĖ SUIMTI SAVO TĒVĄ

ANKARA. Kaip pranešama, naujasis Irano šachas, sovietams ir britams spaudžiant, pasiraše įsakymą suimti jo tēvą. Jis visomis priemonėmis nori išsilaikti Irano šacho vietoje.

AMSTERDAMAS. Pasak anglų informacijos tarnybos, į Singapūrą atvyko britų ambasadorius Cungkinge susitikti su Duff Coopériu.

Maskva atvyko anglų ir amerikiečių delegacijos

AMSTERDAMAS. IX. 23. Reuterio agentūra praneša iš Maskvos, kad britų ir Jungtinės Valstybių delegatai atvykę į Maskvą dalyvaujančių Amerikos partijų vadų konferencijoje.

Ivykis su britų šnipu Stockholme

STOCKHOLMAS. Laikraštis „Aftonbladet“ sekmedieni skelbia sensaciniu pobūdžio britų špiono žyvki. Prieš kuri laiką švedų spaudoje buvo pranešta, kad keli vieno Stockholmo tardojame kalėjime laikomo šnipo samokslininkai mėgino į kalėjimą išveržti ir ši šnipa, kurio tautybė tačiau dar nebuvro žinoma, išlaisvinanti. „Aftonbladet“ dėl šio mėginimo, kuris tada nepavyko, praneša idomiu smulkmenų. Pasirodo, kad šis šnipas buvo anglas, anksčiau vadovavęs vienai kontorai Oslo mieste. Jis tuoju po išlaisvinimo turėjo nugabenti į vieną vietą netoli Šiam reikalui prie kalėjimo laukė automobilis, kuris britų šnipą turėjo nugabenti į vieną vietą netoli Stockholmo, kur jau stovėjo skristi paruoštas lėktuvas šiam šnipui nugabenti į Angliją. Reikaliui nepavykus, suimtojo bruto samokslininkai, kurie, pasak „Aftonbladet“, buvo norvegai, nedriso Švedijoje pasilikti ir šiuo lėktuvu patys išskrido į Angliją. Angly Šnipas, kuris 1907 m. gimė Drontheime ir kurio abu tėvai buvo anglai, užtruko Švedijoje pusant metu.

Nauja Prancūzijos konstitucija

PARYŽIUS. IX. 19. Abi komisiros, kurios dirba prie naujosios prancūzų konstitucijos ir naujojo prancūzų teritorijos padalijimo, savo darbą beveik baigė, praneša „Les Nouveaux Temps“. Pasak laikraščio,

Prancūzija bus padalinta į 19 provincijų.

Paryžiaus provincijos, kuri turės maždaug 70 kilometrų skersmenį, centras bus Dievo Motinos katedra, kitu provinciju sienos dar galutinai nenustatytos. Pagal naujausią Prancūzijos konstituciją, mažiausias pagrindinis vienetas bus bendruomenė. Po jos - seks kantona, arondismentas, departamentas ir provincija, kuriai vadovaus gubernatorius. Politiskai tautų naujoje Prancūzijoje atstovaus du organizmai: „Didžioji Taryba, kuri susidės iš 200 neatsaukiamu ir valstybės galvos paskistu nariu, ir atsivėrūmai, kuriuose bus 300 šeimų, profesijų ir legiono atstovų, kurie taip pat bus paskirti valstybės galvos. Abi tautos aštovybės vieną kartą per metus susirinks į bendrą tautinių susirinkimą, kuriame bus skaičomas vals. ybės galvos raštai.

Pulkiniukas J. Petruitis

Kaičių jie mus sušaudė

27

Ot, tai nakties paukščiai! Dieną jie nieko nedirba, kai ateina naktis, tuo pradeda pragaro „fokstrotas“. Nespėjai atsigulti, kai visos kalėjimo durys perkūniškai pradeda trankytis. Karceryje sedėdamas, niekaip negalėjau suprasti, kas per griausmas griauja nakties metu: „ur — ur — ur, ur — ur — ur!“ — be jokios pertraukos per visą naktį. Dabar tik supratau, kad tai sunkios geležinės kalėjimo skyrių durys atsidarydamos ir užsidarydamos ant ratukų važinėja. Pro jas kalinius vedižioja tardyti, ištardeytus ir naujai suimtus. Senieji kaliniai tiek jau buvo išmikline savo klausą, kad atskirdavo, kurio skyriaus durys atsidaro. Aštunto skyriaus durims sugriaudus, tuoju gulinių kalinių širdys kažin kaip nenormaliai pradeda plakti. Rodos, štai tuoju sužvanga raktai — kieno čia dabar bus eilė? Kai sužvanga raktai kaimyninėj bei priešakinėj bet kurioj kameroj — lengviau pāsidaroti, bėt kai mūsų kameros durys atsidaro ir paklausiai priziūrėtojas, „kieno pavardė prasidėta raidė „P“?“ arba tiesiog „kas ant raidės P?“, net šaltas prakaitas išplila. Atsakai jam savo pavardę, paskui vardą ir tévo vardą. Prižiūrėtojas prie durų stovėdamas, kalinių pavardės nemini, kad kitose kamerose neišgirstu.

— Kelkis, apsirenk!

Kelkes iš patalo lyg ne savas, niekaip negali susiraibyti, nežinai, ko pirmiau griebtis: ar batus autis,

Per 10 d. paskandinta 300.000 tonų anglų prekybos laivų

BERLIN. IX. 22. Papildomai priešios dienos kariuomenės vadovybės pranešimo iš karinių šaltinių DNB patyrė:

„Atlančio vandenyno mūšyje“ vėl žymiai didėja vokiečių povandeninių laivų laimėjimai. Kiekviena saveitė vokiečių kariuomenės vadovybė gali pranešti didelius nuskandintus laivus tonuotės skaičius. Rugpjūčio 13 d. buvo pranešta, kad vokiečių povandeninių laivai nuskandino 164.000 tonų talpos priešo laivus. Rugpjūčio 17 d. atėjo nauja žinia, apie nuskandinimą 27.000 tonų talpos laivu, o štandien specialiarne komunikačių pranešama apie 82.500 tonų talpos laivu nuskandinimą. Tuo būdu pranešta, kad per paskutines dešimties dienų vien tik povandeninių laivai nuskandino iš viso 273.000 tonų talpos britų arba britų žinioje plaukiojančiu laivu. Vėl

tenka pažymeti, kad šie aiškiai nustatyti faktai yra geriausias irodymas sugriauti tiems britų tvirtiniams, kad britų gynimosi ir apsaugos priemonės užkrina nevaržomą laivų vilkstinių plaukimą. Tuo tarpu kai vokiečių karinės apsaugos pajėgos, neseniai britams puolant Lamanšo sąsiauryje viena vokiečių vilkstine, drasai prasiveržė ir leido tai savo vilkstinei saugiai iplaukti į uostą, dabar buvo konstatuota, kad trys britų sargybos laivai pasitraukė nuo vokiečių puolimo ir paliko likimo valiai savo lydiuosis laivus. I što matyti, kad bent šiuo asteju, nesant pa-

kaikamai apsaugos pajėgumų, britų sargybos laivai turėjo atsisakyti nuo savo tiesioginio uždavinio — ginių lydiuosis laivus. Tačiau, taip susilpnėjus britų lydinčių vilkstines laivyno vienetų apsa-

gojamajai galiui, turi būtinai dėl to sumažeti pasitikėjimas laivų lydėjimo sistema. Pagal gautas per paskutines dešimties dienų žinias, vokiečių karo laivyno vienetai iš viso nuskandino jau apie 300.000 tonų talpos priešo prekybos laivu. Kadangi kiekvienu diena vis pranešama apie naujus karinius vokiečių oro pajėgų laimėjimus, nuo kurių nukenčia britų laivynas, tai, reikia šių skaičių dar padidinti. Sie rezultatai štandien yra daug reikšmingesni, kaip šiu metu pavasarį, nes, britų manymu, jau tada britų tiekimo laivininkystės padėtis buvo be galio tempta.

BERLIN. Per paskutinius 24 valandas britų oro pajėgos tiktais Kanalo srityje nustojo 65 naikintuvų. Per ši didelį anglų oro pajėgų pralaimėjimą vokiečiai neteko tik trijų lėktuvų.

Zinios iš Rytų fronto

BERLIN. IX. 22. Rugsėjo 21 d., dalyvaudami vokiečių kariuomenės kovose prieš apsuptas sovietų pajėgas į rythus nuo Kijevo, stiprus vokiečių kovos, smingamų ir mūšio lėktuvų bei naikintuvų vienetai bombomis ir lėktuvų ginklais padarė bolševikams naujų didelių nuostolių žmonėms ir karui medžiaga. Tik vienoje srityje buvo sunaikinta daugiau kaip 200 autovežimiu. Be to, smarkus puolimai buvo nukreipti į sovietų susisiekimo linijas, esančias į rythus nuo vokiečių kariuomenės dalinių apsuptos sritys prie Kijevo. Buvo sugriauti daugeliis stočių. Daugelyje vietų buvo sugriauti geležinkelio bėgiai. Taikliai numetus bombas į garvežius ir vagonus, buvo sunaikinti keli transporto traukiniai.

BERLIN. IX. 22. Kaip praneša DNB, rugsėjo 21 d. viena vokiečių pėstininkų divizija kovojo dėl Leiningrado gynimosi sustiprinimui, prasiliužė pro bolševikų atakai ginti sustiprinimui eile. Vokiečių pėstininkai šturmui paėmė vieną vietovę ir netoli jos esančią svartą aukštumą. Žygiuodamas toliau, šitos divizijos dalys paėmė vieną priėjimą prie upės ir užėmė šiek tiek priešo teritorijos. Sėkmėnai verždama iš prieky, ši divizija atrėmė daug smarkių bolševikų priešpolių, kuriuos rėmė gausūs sunkieji sovietų tankai. Sovietams buvo padaryta skaudžių nuostolių. Ir kaimyninėje suita divizija srityje vokiečių kariuomenės sėkmėnai prasiveržė į prieš, atmesdama bolševikus.

Anglų triukšmas dėl Bulgarijos

BERLIN. Ryšium su sovietu nuolatiniais šantažo mėginimais Bulgarijos atžvilgiu, vokiečių poliūnuose sluoksniuose nurodoma į propagandą, kuriai Anglia dabar varo dėl šio krašto. Kaip čia nurodoma, tai esanti „nevykusiai sugalvota suktybė“. Bulgarams prikriamas ketinimas žygiuoti prieš Turkiją čia apibūdinamas, kaip melas, ne mažiau, kaip tvirtinimas, kad Bulgarija sugalvojusi su Italija inscenizuoti tam tikras mačinacijas, siekiant praslaupsti laivus per Dardanelį sąsiauri. Angliai, kaip čia manoma, yra suinteresuoti padaryti išpūdį Turkiui. Kai anglų ambasada Ankaroje kreipiasi į Turkiją su atitinkamais klausimais ir Turkija duoda aikškai suprasti, kad jų yra Dardanelių saugotoja ir nori tokia ir pasilikti, tāži Wilhelmstrasseje tuo reiskalu galima tik viena pastebėti:

Didelis gaisras Istanbuli

ISTANBULAS. Per gaisrą, apie kuri jau pranešta, Istanbulo miestą 200 neatšaukiamu ir valstybės galvos paskistu nariu, ir atsivėrūmai, kuriuose bus 300 šeimų, profesijų ir legiono atstovų, kurie taip pat bus paskirti valstybės galvos. Abi tautos aštovybės vieną kartą per metus susirinks į bendrą tautinių susirinkimą, kuriame bus skaičomas vals. ybės galvos raštai.

patriarchato bažnyčios, Šv. Sino posėdžiu salė ir ortodoksyje katedroje Fenerio kvartale, be dviejų mačių mečetė, visiškai sudegė 100 gyvenamų namų. 500 asmenų liko be pastogės. Vienintelis per gaisrą žuvęs žmogus yra 70 metų amžiaus vienos mečetės naujienės aktai ir dokumentai, kurie siekia 1923 metus. Kol kas gaisro prieigos yra sunaikintos, taip pat dalis žalčių nėra žinoma.

BUENOS AIRES. Vašingtono vyriausybė per savo vietinę diplomatinę atstovybę įteikė Argentinos vyriausybei nota, kurioje siūlo sudaryti „tautinę žibalo komisiją“. Sloje komisijoje turės būti atstovaujama Argentinos vyriausybė ir visos didesnės žibalo įmonės. Tas pat, kaip Buenos Aires skelbiama, yra pasiūlyta visoms kitoms Amerikos valstybėms. Tuo siekiama sudaryti vieną paskirtymo centrą, kurio uždavinys būtų „garantuoti“ žibalo gabėjimą ir gabėjimo sutrumpinimą. Priešingai pasikartojojancioms žinomis, kad Ibero Amerikos aprūpinimas žibalu Jungtinii Valstybių tankalaivais turi būti visiškai išlaikytas, dabar iš Amerikos vyriausybės pusės pareiškiamas, kad dėl tankalaių stokos, turint galvoje susiūptą pagalbą Anglijai, bus sunaikintas Pietų Amerikos žibalo gabėjimas. Jungtiniai Valstybių vyriausybė taip pat yra sudariusi specialią komisiją, kuri peržiūrės Pietų Amerikos komisijų radikavimą ir turės užtikrinti „korektišką“ turimių tankalaių žibalu gabenti paskirstymą ir racionaliausia sunaudojimą.

ROMA. Smarkus gaisras praėjus naktį beveik visiškai sunaikino teologijos universitetu rūmus prie

Catanzaro, Kalabrijos provincijoje. Nuostoliai siekia 6 milijonų lirų.

IS EGIPTO MUZIEJAUS PAVOGTI FARAONO PAPUOSALAI

ZENEVA. Laikraščio „Times“ žinomis, iš Egipto muziejaus Kaire pavogti labai vertingi papuošalai, buvę faraono Psuseno karste San el Hagare. Tie papuošalai buvo laikomi muziejaus seifuse, kad nenukentėtų nuo bombo. Ši karta atidengė 1940 m. Strasburgo universiteto profesorius Montet ir jis, šalia Tutankhamono karsto, yra vertingiausias archeologinis radinys Egipte. I nusikaltėlių rankas pateko vieni dideli ir vieni maži karoliai, o be to, dvi masinės apyrankės iš gryno aukso. Toliau pranešime sakoma, jog, atrodo, kad papuošalus gali būti pavoge anglių kareiviai.

— Gal aš, Petruiti, tau kuo nors asmeniškai esu reikalingas? — prieš atleisdamas, paklausė mane Dunkovas.

— Taip, tamsta tardytojau, leiskite tamstai pažiūsti. Mes rašome prašymus per kalėjimo viršininkų kvotą skyriaus viršininkui, kad leistų parašyti laišką į namus, bet i tuos prašymus niekas jokio atsakymo negauname. Aš pats jau tris prašymus parašau, bet nieko nėra. Mano vankai nežino, kur aš esu. Gali pamanyti, kad esu žuvęs arba užsieninė pabėgės...

— Aš negavau né vieno prašymo. Še, popierius ir rašalo — tuoju čia pat parašyk laišką į namus, kad ką nors, ko reikia, atsiųstu. Savo adresą parašyk: Mickevičiaus g. Nr. 9.

Laišką į Alytų parašau rusiškai, kad suprastu pats Dunkovas, ką rašau. Paprašau, kad atsiųstu man baltinių, 100 lt. ir parašau, kad nesirūpintu, esu sveikas ir gerai jaučiuos. Dunkovas telefonu iššaukė mažiukę nuskurusią, juodą sudžiuvusią žydėlaitę, kuriai padavė mano laišką ir tuoju liepė išsiusti. Laiškas namus pasiekė, nes, netrukus užsirašė, ir aš gavau išrašus: sviesto, šoniškės, papiros ir muilo. Kiek pinigų buvo atsiusta — nežinojau, nes kalėjimo administracija kaliniams apie tai nepraneša.

Dunkovas buvo taip gerai nusiteikęs ir toks geras, kad atleisdamas mane ne tik rūkyti davė, bet ir daugiau kaip pusė pokelio rusiškų papiros davė su savim pasiūlti ir pasakė palydovui, kad kratos metu prie kamerų durų neatimtų ju.

Tai buvo paskutinis mano pasimatymas su Dunkovu.

(B. d.)

ar kelnes mauti... Nori rodytis draugams nebija, bet tai išeina nenatūraliai, sujukusiai... Draugai visi tai pastebi, bet nieko nesako, užjaučia.

Nežinau, kaip kiti, bet aš dabar tai nepaprastai bijaujau tą šaukimą pas tardytojų. Net Vladas kai kada iš manęs pasijuokdavo. Karceryje sedėdamas, nė kiek nebijoau, net norédavau, kad šauktų, kad galėčiau bent kiek sužiliu tardytojo kambaryste, bet dabar nebenoriu — balsiai bijau, kad vėl nepasodintų į karcery. Ką galli žinoti: o gal Alfonsas M. jau suėmė, o gal ką nors naujo apie mane sužinojo, ko ligi šiol dar nežinojo? Vykstant pas tardytojų, panašios minėtos visuomet pasiutusiai mane kankindavo.

Mane pervedus į kitą kamara, po kelių dienų vėl buvau nuvežtas pas Dunkovą. Dabar Dunkovas paširodė man labai geras:

— Na, kaip jaučiatus, Petruiti, bendroj kameroj? Su kuo sėdite?

Pasakiau jam, su kuo sėdžiu, ir padékojau už perkelimą į bendrą kameralę, pasiskaitau, kad dabar man labai gera.

— O vis dėlto tamsta sakai, kad nesusitikai su Š., o jis sakosi, kad susitikot ir kalbėjot. Katras dabar judu meluoja?

— Jis meluoja taip sakydamas, o aš ne, — drąsiai, nė kiek nesvyruodamas, atsakiau Dunkovui!

— Tai kaip dabar padaryti? Juk judu abudu esate pagyvenę žmonės. Man bus labai nemalonu sustoti jus akistaton.

— Kaip norit darykit, tamsta tardytojau. Aš ne meluoju.

— Na, gerai, taip ir užrašysime, kad tamsta ne meluoja, o jis meluoja.

Po to Dunkovas manęs dėl Š. nebejudino, bėt kai tardytojas vėliau gerokai kamavo, vis grasingas suvesti akistaton, bet iki karo nebesuspėjo.

Gewaltiger feindlicher Tonnageverlust

Flugzeuge und U-Boote versenkten oder beschädigten in pausenlosen Angriffen Kriegs- und Handelsschiffe

AUS DEM FUHRERHAUPTQUARTIER, 22. SEPTEMBER.

Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt: Im Raum ostwärts Kiew wurde die Vernichtung der in mehrere Gruppen zerschlagenen und auf engsten Raum zusammengedrängten feindlichen Kräfte fortgesetzt. Die in der gestrigen Sondermeldung bekanntgegebenen Gefangen- und Beutezahlen haben sich schon jetzt wieder beträchtlich erhöht. Darauf hinaus wurden dem Gegner beim Abweisen seiner zweifelten Ausbruchsversuche schwere blutige Verluste zugefügt. Wie gleichfalls durch Sondermeldung bekanntgegeben, wurde gestern Arensburg, die Hauptstadt von Oesel, in entschlossenem Zugriff genommen. Die Säuberung der Insel von den noch vorhandenen Resten der feindlichen Besatzung steht vor dem Abschluss.

Die Luftwaffe war am gestrigen Tage bei zahlreichen Angriffen auf sowjetische Schiffe besonders erfolgreich. Sie versenkten im Schwarzen Meer einen Kreuzer, 2 Zerstörer und ein Flakschiff sowie 9 Handelsschiffe mit zusammen etwa 25.000 BRT. Zwei weitere Kriegsschiffe und 2 grosse Handelsschiffe wurden in Brand geworfen.

Im Seengebiet westlich Kronstadt erhielten das Schlachtschiff „Oktob.-Revolution“ und der schwere Kreuzer „Kirow“ je zwei, ein weiterer schwerer Kreuzer vier Bombenvolltreffer. Ferner wurden drei Zerstörer, ein Minensuchboot und ein Kanonenboot durch Volltreffer beschädigt.

Unterseeboote griffen, wie durch Sondermeldung bekanntgegeben, im Atlantik zweifeliche Geleitzüge und ein einzeln fahrendes Handelsschiff an. In hartem Kampf

versenkten sie 13 schwer beladene Schiffe, darunter 4 Tanker, mit zusammen 82.500 BRT. Ein weiteres Schiff wurde durch Torpedotreffer beschädigt.

Die Luftwaffe versenkte am gestrigen Tage 1.600 Kilometer westlich La Rochelle einen Tanker von 6.000 BRT und griff in der letzten Nacht mit guter Wirkung kriegswichtige Anlagen an der englischen Südostküste an.

Im Kanalgebiet schossen deutsche Jäger bei der Abwehr feindlicher Einflugsversuche am gestrigen Tage in heftigen Luftkämpfen 29 britische Flugzeuge bei nur einem eigenen Verlust ab.

Flakartillerie und Vorpostenboote brachten je zum weiteren feindlichen Flugzeug zum Absturz. In Nordafrika wurde der Flugplatz Kufra mit guter Wirkung bombardiert. Kampfhandlungen des Feindes über dem Reichsgebiet fanden weder bei Tage noch bei Nacht statt.

Die feindliche Propaganda versucht, die im Wehrmachtsbericht vom 19. September bekanntgegebenen Zahlen an Toten, Verwundeten und Vermissten unserer Luftwaffe in irreführender Weise mit den Verlusten an Flugzeugen in Verbindung zu bringen. Hierzu ist festzustellen, dass die deutsche Luftwaffe nicht nur aus Fliegerverbänden besteht, sondern auch die Luftnachrichten- und Flakverbände umfasst. Ein Teil der letzteren ist ständig im Erdkampf eingesetzt, um oft dicht hinter den vorderen Infanterie-Linien bei der Abwehr von Panzerkampfwagen und der Bekämpfung von Bunkern mitzuwirken. Ihre Verluste sind in den bekanntgegebenen Gesamtzahlen der Luftwaffe enthalten.

Engländer lassen Djibuti aushungern

Kaum die Hälfte der benötigten Lebensmittel im vergangenen Monat erhalten

Der französische Pilot Codos, der am Sonnabend mit dem Flugzeug von einer Sondermission aus Djibuti zurückkehrte, erklärte bei seiner Ankunft im Flughafen von Marseille, dass sich die Lage der Bevölkerung von Djibuti und Französisch-Somalland infolge der englischen Blockade ständig verschlimmerte. Während Djibuti monatlich mindestens 240 Tonnen Lebensmittel benötigte, habe es im vergangenen Monat kaum 120 Tonnen erhalten können.

„Kurz vor meinem Abflug aus Djibuti“, erklärte Codos, „konnte ich beobachten, wie ein mit Ungeduld erwartetes Lebensmitteltransportschiff, das bereits von der Küste aus in Sicht war, von den Engländern gekapert wurde“. Trotz dieses Vorgehens, so schloss Codos, ließen sich die Einwohner von Djibuti nicht unterkriegen: „Wir werden erst kapitulieren, wenn uns unsere Kräfte verlassen.“

Wallfischkonserven auf dem Weltmarkt

Wie aus Bergen gemeldet wird, wurden von verschiedenen Konservenfabriken grössere Mengen von Wal-fleisch zu Konserven verarbeitet. Die Qualität des Wal-fleisches soll besonders gut sein, zumal es gelungen ist, bei der Erarbeitung jeglichen Beigeschmack zu beseitigen. Die Konservenfabriken rechnen daher, damit, dass auch nachdem Kriege sich grösserer Absatz für Wal-fleisch in Konserven finden wird.

Argentinien in deutschem Fahrwasser

Dem Urteil über die Hetze gegen das Deutschtum und die diplomatische Vertretung des Reiches in Argentinien hat man an massgebender deutscher Stelle nichts hinzuzufügen, aber auch nichts davon hinwegzunehmen. Man deutet nur an, dass die lange gelübt Zurückhaltung wohl kaum mehr am Platze sei und die deutsche Presse Gelegenheit haben dürfte, sich ihrerseits mit diesen unerfreulichen Vorgängen zu befassen.

Als ein neues Symptom möchte man in hiesigen politischen Kreisen die Tatsache ansehen, dass viele der argentinischen Abgeordneten, die der deutsche Botschafter in Buenos Aires als abwesend bei der Abstimmung des Parlaments über die gegen die diplomatische Vertretung gerichteten Beschlüsse erwähnt hatte, jetzt geflissentlich erklären, dass auch sie für diese Beschlüsse gestimmt haben würden. Dies ist nach Äusserungen, wie man sie heute in der Reichshauptstadt hört, bezeichnend dafür, unter welchem Terror jetzt sogar bisher vernünftige Elemente in Argentinien stehen. Sie geben damit zu, dass sie in ein bestimmtes Horn blasen müssen, wenn sie sich nicht allerhand Unannehmlichkeiten aussetzen wollen. Man sieht also, wie stark bereits sich raum- und rassentfremde Einflüsse in Argentinien geltend machen. Der Fall Belmonete hat, so erklärt man abschließend, zweifellos auch in grösseren Staaten des dortigen Kontinents Schule gemacht. Sache der argentinischen Regierung dürfte es sein zu entscheiden, inwieweit sich diese Situation mit der argentinischen Souveränität verträgt.

In England fehlt es am Notwendigsten

Der britische Nachrichtendienst meldete am Montag abend, dass in England die gesamte Bevölkerung aufgefordert worden sei, mit Elektrizität, Gas, Paraffin, Kohle und Koks zu sparen, um damit den Verbrauch von Brennmaterial einzuschränken. Zu widerhandlungen würden bestraft.

Auch die slowakischen Juden mit Davidstern

Das slowakische Innenministerium hat die Verordnung über die Kennzeichnung der Juden herausgegeben. Danach sind u.a. alle Juden verpflichtet, an der linken Seite ihres Anzuges den Judenstern in gelber Farbe zu tragen.

Aus der Blamage von Smolensk nichts gelernt

Kommentare zu den verlogenen Methoden des britischen Nachrichtendienstes

Berlin, 22. September.

Die Abendblätter der Reichshauptstadt kommentieren insbesondere die verlogenen Methoden, mit denen der britische Nachrichtendienst — noch lange nach Bekanntgabe durch das Oberkommando der deutschen Wehrmacht — die Einnahme von Kiew und mit ihr die katastrophale Lage der Sowjets in der Ukraine abzuleugnen suchte. „Berliner Börsenzeitung“ schreibt hierzu: „Während der „Prawda“ das bittere Eingeständnis entschlüpft, der Krieg nehme den Charakter eines Verzweigungs-kampfes an, während Sowjetbotschafter Maisky in London den Notruf erschallen lässt: „Schikt Panzer, Panzer, Panzer“, während selbst Moskau schamhaft eingesteht, die sowjetischen Truppen hätten Kiew „evakuirt“, bleiben die Engländer bei ihrer Taktik, den klaren Tatbestand zu vernebeln. „Das Blatt zitiert die Erklärung des englischen Rundfunks: Sollte Kiew fallen, so würde dies kein grossen Unglück für die Sowjets sein, obwohl es ein harter Schlag für sie wäre, und meint, man müsse das englische Volk schon für sehr dumm halten, wenn man es wage, ihm Dinge zu erzählen, die man allenfalls den Zulkafern vorbetben könnte.“

chen. Das Blatt schliesst seine Stellungnahme mit den Worten:

„Die englischen Agenturen bringen sich weiter um ihren Kredit, indem sie die von Churchill befohlenen Kiewmärchen mitmachen. Sie haben damit vor allem aber auch bei ahren

Abnehmern in den USA kein Glück, denn die gesamte New Yorker Presse befindet sich in einer, wenn auch wilden, so doch auf Tatsachen begründeten Aufregung über die schwierigen Niederlagen der Sowjets an der Ostfront.“

KURZE TAGESMELDUNGEN

Der Führer hat den Dr. Ing. E. H. Robert Bosch zu seinem 80. Geburtstag in Würdigung seiner Verdienste um die Entwicklung des deutschen Kraftfahrwesens telegraphisch herzliche Glückwünsche übermittelt.

Der erste der 13 Züge, die insgesamt 13.000 französische Kriegsgefangene nach Frankreich zurückführen, traf gestern in Compiegne ein. Die Gefangenen wurden von den deutschen und französischen Behörden empfangen und diejenigen der besetzten Zone sofort für frei erklärt.

In den Anlagen der Filmgesellschaft Scalera ist gestern ein Feuer ausgebrochen, das Montagehallen, Aufnahmegeräte und zahlreiche Filme vernichtet.

Der türkische Generalkonsul Nemed Ali Yukselen beging aus bisher unbekannten Gründen in seinem Büro Selbstmord, meldet „New York Daily Mirror“.

Aus Anlass des Jahrestages des Dreierpaktes sind in der Zeit vom 24. bis 28. September Gedenkfeiern in Tokio, Osaka, Kioto, Nagoya und Yokohama vorgesehen.

Anlässlich des „Festes der bulgarischen Erde“ fand gestern im Nationaltheater eine Feier statt, bei der Landwirtschaftsminister Kuschef in der Festrede unter anderem erklärte, dass auch in London der Mann auf der Strasse die Blamage von Smolensk noch nicht vergessen hat, jener Stadt, die Churchill den Sowjets durchaus habe wiederschenken wollen. Erst nach Wochen habe London damals die Wahrheit zugegeben und auch jetzt wieder möchte man dort nur tropfenweise dem britischen Volke die bittere Medizin verabrei-

ten, wovon 91 Prozent exportiert werden.

Nach einem New Yorker Börsenbericht, ist die Stimmung an der dortigen Börse am Mittwoch auffallend matter und der Umsatz der Aktien stark gesunken sei. Die Stimmung sei durch die Uhrzeit vor der Rede Roosevelts und die Aussagen von Morgenthau über eine eventuelle Inflationskontrolle gedrückt worden.

In Youngstown (Staat Ohio) trat die dem CIO-Verband angehörende Schlossergewerkschaft des McDonald-Walzwerks der Carnegie Illinois Stahl Co. in den Streik. Das gesamte Werk mit einer Belegschaft von 3.000 Mann ist dadurch, wie Associated Press meldet, stillgelegt.

Die Pressemhetze gegen den deutschen Botschafter von Thermann geht verschärft weiter. Das wegen seiner bisherigen Hetze gegen das Deutschland bekannte Blatt „Critica“ greift neuerdings die argentinische Regierung an und wirft ihr eine nicht genügend energische Haltung vor.

Unter der Leitung des bekannten deutschen Dirigenten Hans von Hösslin fand im Athener Herodes-Attikus-Theater ein Konzert mit Werken von Richard Wagner und Beethoven statt, das von den zahlreichen Zuhörern mit grossem Beifall aufgenommen wurde.

Das Militärgericht des 16. Militärbezirks in Marseille verurteilte einen Kommunisten gegen Verrats zum Tode.

„Ratas“ im Kampf mit rumänischen Jagdflugzeugen

Bukarest, 22. September.

Vier rumänische Jagdflugzeuge unter dem Kommando des Leutnants Arvulesco wurden in einem Kampf mit 20 sowjetischen Jagdflugzeugen vom Typ „Rata“ verwickelt. Nachdem 8 sowjetische Flugzeuge abgeschossen waren, ergrieffen die übrigen bolschewistischen Flugzeuge die Flucht. Die rumänischen Flugzeuge kehrten ohne Verluste zurück.

Glanzleistung italienischer Sturmboote

ROM, 22. September.

Das Hauptquartier der Wehrmacht veröffentlicht folgende Meldung: Sturmboote der Kriegsmarine, die auf die Reede und in den Innenhafen der Festung Gibraltar eingedrungen waren, versenkten 1 Petroleum-tanker von 10.000 BRT, einen anderen Tanker von 600 BRT und einen mit Munition beladenen Handels-dampfer von 6.000 BRT und beschädigten einen mit Kriegsmaterial beladenen weiteren Handelsdampfer von 12.000 BRT schwer. Das Letztgenannte Handelsschiff wurde gegen die Felsen getrieben, wo es aufließ und daher als verloren angesehen werden kann.

„Sunday Times“ macht in Sorge um die Sowjets

GENF, 22. September.

„Sunday Times“ stellt in ihrem Leitartikel unter anderem fest, dass die Situation der Sowjets sehr ernst ist. „Es stehen noch angstvolle Wochen vor uns“, schreibt das Blatt, „wir und die USA müssen jetzt die grossen Lücken ausfüllen, die sich in

Schmuckstücke aus einem Pharaonengrab geschlossen

Genf, 22. September. Nach einem Bericht der „Times“ wurden im ägyptischen Museum zu Kairo die wertvollsten Schmuckstücke aus dem Grab des Pharao Psusennes I. in San el Hagar gestohlen, die zum Schutz gegen Bombenangriffe in Panzerschränken im Keller des Museums aufbewahrt wurden. Das Grab ist im Februar 1940 durch Professor Montet von der Universität Strassburg entdeckt worden und ist neben dem Tutankhamuns der wertvollste archäologische Fund in Ägypten. Den Einbrechern fielen ein grosses und ein kleines Halsband und 2 schwere Armbänder aus reinem Gold in die Hände. Die Schmuckstücke haben ein Gesamtgewicht von 35 Pfund. Wie weiter berichtet wird, nimmt man an, dass die Täter englische Soldaten sind.

„Mūsų atsakymas fašistams“

Š Pavolgio vokiečių gyvenimo

Jaukas vyrukas, susizavėjės sovietiniu miražais, prieš gera dešimtmetį paliko savo gimtajį kraštą — Lietuvą ir išvyko į SSSR. Tenai jis išsijo žurnalistikos instituto, ištrynė i spauda, ir, iš arti pažinę socialistinio gyvenimo tikrovę, ja skaudžiai nusivylė. Prieš keletą metų jis yra atešuntęs (slaptais keliu), keletą reportažų vienam savo būtiuliu Lietuvoje; viena iš jų čia ir dedam. Apie tai jaunuoli jo artimieji težino, kad GPU vėlau jį suėmė. Red.

Zurnalistas Grobovas sėdėjo redakcijoje už stalo ir skaitė nauja savo laikraščio numerį. Jo išsibaigęs žygis laikstė korespondenciją bei pranešimų eilutėmis ir vis dažniau krypo į dešinę kampą, kur po didžiule antrašte papuoštu straipsniu „Laimėjimas iškrovotas“ buvo rėbui korpusu surinka jo pavardę „Ivanas Grobovas“. Savo straipsnius ir korespondencijas jis mėgavo perskaityti po kelissyk. „Iškrovotą laimėjimą“ jis jau skaitė trasyk. Me es aki i šukius, išdriekus per visa puslakštį, jis vėl nuklydo an savo straipsniu antraštės ir norėjo skaityti ji dar kartą. Be tuo metu į kambarį jėgo kurjerė, jauna mergaitė, visada išsipludravus, ir išsigražinus:

— Drauge Groboval, redaktorius kviečia jus pas save į kabinetą...

Grobovas padėjo laikraštį ant popieriu prigrūsto por felio ir išejo.

— Sveikas gyvas, drauge Groboval, — pirmutinis pasveikino pasirodžiusi duryse Grobovą redaktorius, jau žilas senukas.

— Sveik, Mykolai Semenovičiau. Jūs mane kvietė?

— Taip, taip, sėskite, — ir redaktorius ranka parodė į vieną iš minkštų kėdžių prie stalo.

Grobovas buvo laikomas neblogu žurnalistu. Redakcijoje jis jautėsi kaip inksas taukuose — žalus ir tirkas. Ir su redaktoriu jis kalbedavosi tiesiau, atviriau.

— Kas gero, Mykolai Semenovičiau? — pasiekravo Grobovas, sėdamas.

— Gero daug, jaunuol! — šyptelėdamas pradėjo redaktorius. — Jums tekė tuo išvykti į Pavolgio vokiečių respublikos kolchozus...

— Kam gi, Mykolai Semenovičiau?

— Andai, skaiciu laikraščiuose: fašistai pakelė triukšmą, kad jūs broliai, gyvena Tarybu Sajungoje, bado, mirštą šimtai ir tūkstančiai. Mums, supranti, reikia organizuoti padūnų kolchozininkų pasirakymą. Reikia, kad patys kolchozininkai atviru laišku laikraštyje pašmerktų fašistų šmeižtus. Supratat?

— Žinoma, — trumpai atsakė Grobovas.

— Neužmirškite, drauge Groboval, — kalbėjo redaktorius, — kad Pavolgio kaimuose jūs turėsite neža sunkumų...

Grobovas ir taip gerai žinojo, kas darosi kaimo. Jis ten yra buvęs ir matė, kaip daugelis vyru ir moterų, nusilpė badu, gulinėjo aplink lūnas ir nemanė elti dirbtį.

— Negal'! Duokit bent gabala duonos, — sakydavo jie.

Jis buvo buvęs šiaurės Kaukazo kaimuose ir maė, kaip daugelis gyventojų. Ištis mėnesius nemačė gabalėlio duonos, slank'ojo, pasiramsčiodami lazda, kaip raiši. Jis matė išblyškusių, sulysusių vairus, neturintių nė kokio valkystės džiaugsmo. Jis maė kapus, į kuriuos, kaip padvēsė šunes, buvo sumetami valkutai — pabėgėlių — valstiečių lavonai — be kars'ų ir be pagarbos. Grobovas daug buvo matęs ir žinojo, kas darosi krašte, neprastau už pa'i redaktorių.

— Būkite ramūs, Mykolai Semenovičiau; padarysim, viską padarysim.

Redaktorius draugiškai padavė jam ranką ir liepė tuo pat išmokėti Groboviui 1.000 rublių avanso kelionė į Pavolgio vokiečių respublikos kolchozus.

Kolchozai! Jau seniai Grobovas atprato matyti senajį sotujį kaimą su pulkais žas, kalakutu, ančiu, su geražirdžiais ūkininkais ir ūkininkėmis. Jau seniai begirdėjo jis kolchoze malonų, draugišką žodį. Nebėra ten nė senojo vašinumo. Kur jis ir bėbus! Valstiečiai ir jų moterys, nūn, kolchozininkai ir kolchozininkės, į mieste-

išprato žiūrėti kaip i jų skurdo, nepritekių ir visų negerovių kalininką.

— Ir vėl mokesčių... — patylos, piktai šnairuodami šnypšdavosi tarp savęs valstiečiai ir moterys.

— Niekažiems, šetonams, negana.

Grobovas nusprendė ilgai kaimė neužtruktė, o padaryti taip: jis atvyko į kolchozą, tuoju sušauks susirinkimą, duos pasirašytį jam paruošą „mūsų atsakymą fašistams“ ir po to ta pačia mažina grįjį į miestą. Ten švariau, jaukiau ir sciūčiai.

Mažina sustojo prie dviejų aukštų namo.

— Atvykom, — tarė šoferis.

Zurnalistas Grobovas išlipo iš automobilio, rankomis nudulkino pušiausezoninį apsiaustą ir, pasigriebęs portfelį, orlaik nužingsniavo į kolchozo vadovybės būstine. I vienydū, kaip paprastai, išėjo su iškilmingu triukšmu.

— Stal ir aš! Būkimi pažistami: Maskvos laikraščio korespondentas...

Jis pasisakė savo pavardę, laikraščio pavadinimą ir ēmė visiems iš ellės kaišioti ranką. Kolchozininkai, kurių keletas buvo viduje, sveikinosi nemoriai, tarytum atlikiendami kažkokį priverstinį darbą. Tik kolchozo pirminkinės, iš miesto atsiustas komunistas Svarcas atstojo išėjo iš užustalės ir malonių pratiesė ranką Groboviui.

— Ką gi, labai džiaugiamės jus matydami...

Kolchozininkai tylėjo. Jie žinojo, kad jis atvyko ne tam, kad jie padėtū ar kiek duonos atvežtų. Kolchozo istorijoje dar nebuvu atsiūtas komunistas Svarcas atstojo išėjo iš užustalės ir malonių pratiesė ranką Groboviui.

— Senis pasakė taip paprastai ir iškinamai, kaip žmonės kad kalba, jog rytoj nakti vėl bus tamsu. Grobovas, stengdamasis nebegirdėti kolchozininkų šnekų, ēmė kalbėtis su Švarcu aplie susirinkimą.

— Nesusirinks, — atrėzė Švarcas. — Daugumas sutinė nuo bado...

— Reikia šaukti visus. Kad bent kokie 50 susirinktu...

— Pabandysim, — abejingai tarė Švarcas ir išsiuntė jauną bernioką kolchozininkų kviečių.

apie savo kolchozą jie skaitydavo gryniausią melą.

— Kaip gyvuoja? — žvalai patelėjavo Grobovas sėsdamas.

— Taip sau, — atsakė pirminkinas Švarcas.

— Tik duonos, ot, néra, badu mirštam, — atsiliepė išblyškės ir balsiai liesas senukas.

— Na, nieko, — tarė Grobovas. — Tai laikini sunkumai. Greit pradėsim visiškai gerai gyventi.

— Tik kad tas „greit“ per ilgai neateina, — pamažėle nuės kolchozininkas Šrapas, pilietinio karo dalyvis.

Kolchozininkai, daugiau kaip metai neragavę tikros duonos, šikart buvo drąsesni, ryžtingesni.

— Kasdien išsitas vežimus lavonu vežam į kapus...

Pirminkinas Švarcas bandė kalbą nukreipti: jis trenkė kumščiu į stalą, piktai šnairavo į kalbančiuosis, bet kolchozininkai kaip vienas atrėzė:

— Niekas mūsų nebebaugina. Teigul imą ir į kalėjimą, ten gal duos bent kašneli duonos.

Zurnalistas Grobovas jautėsi prastai. Pasikalbėjimas nesirišo. Jis vis bandė gintis pažadais.

— Nieko, draugai, praleisim tik šią vasarą, o tada pagyvensim...

— Pagyvensim, sakot, — atsiliepė senis nuo lango. — Kaip čia ir begyventi? Visi išmirsim. Nebebus kam ir gyventi.

Senis pasakė taip paprastai ir iškinamai, kaip žmonės kad kalba, jog rytoj nakti vėl bus tamsu. Grobovas, stengdamasis nebegirdėti kolchozininkų šnekų, ēmė kalbėtis su Švarcu aplie susirinkimą.

— Nesusirinks, — atrėzė Švarcas. — Daugumas sutinė nuo bado...

— Reikia šaukti visus. Kad bent kokie 50 susirinktu...

— Pabandysim, — abejingai tarė Švarcas ir išsiuntė jauną bernioką kolchozininkų kviečių.

Kolchozininkai nebuvė išėję dirbtai; laukų darbai buvo visiškai sustoję. Antroji brigada buvo gavusi 10 pūdu sėklas; iš nakties ją kažkas pavogė. Penkis tos brigados žmonės suėmė ir atidavė telstį, o séti taip ir nebėlko kam: visi kitai ar ligonys, arba iš bado sutinė.

— Neisim nė i kokį susirinkimą, — atsakė kvietėjui jie, gulinėdami apie lūšnas.

I susirinkimą atvyko apie 30 žmonių, gyvenančių netoli vadovybės būstinių. Daugumas jų buvo sėkių ar tokie pareigūnai: brigadininkai, kancellarininkai, saskaitininkai.

Zurnalistas Grobovas atsistojo užustalėj, pasitaisė priteptą markistinę frizūrą, spindinčią saulę, kaipl gerai išblizgintas batas.

— Draugai, — kreipėsi jisai, — vokiečių fašistai kelia triukšmą, esą, visas mūsų kraštas mirštās bādu.

Kolchozininkai subruzdo. Kai kas slinktelėjo arčiau stalo. Tie, kurie buvo nunarintę akis į žemę, dabar sužiūrė į kalbėtoją. Dėdė Škaberis, viena ausim neprigirdė,

— Fašistai rašo, kad mes bādujam, — palaikino šis.

— Vadinas, žino, — tarė senukas, — ir jo akys sužiūlgėjo.

Oratorius kalbėjo ilgai ir susijaudinės. Jis alškino, jog vokiečių fašistai, didžiausieji tarybinės valdžios priešai, šmeižia Tarybų Sąjungą; jis kalbėjo, kad tarybų Šaunis turi šaunią raudonąją armiją, kuri, anot Stalino, bet kuriuo metu duosianti priešui lemiamą smūgį. Jis kalbėjo aplie priešus kolchozuose ir fabrikuose, kurie esą pasiruošę padėti vokiečių fašistams.

— Tuos priešus mūsų garbingojo GPU sunaikins be galesčio, — palierei.

— Kokie ten priešai, — išterpė

kolchozininkas Bomas. — Pas mus suėmė 20 žmonių; o kas jie? Skurdelių, visų amžių plušę — dirbę.

— Tvarkos, draugai, tvarkos, — ūkė Švarcas, tankydamas kumščiu stalą.

Grobovas kalbėjo tolau. Jis pavyzdžiais nurodė, kada ir skurdelių pasidaro tarybinės tvarkos priešai. Tiesa, dėl ko taip atsintika, jis nepaaiškino, tik pabrėžė, jog „tokie skurdelių taip pat bus be galesčio išnaikinti, kaip ir bužės“. Grobovas kalbėjo apie traktorius ir kombainus; bet kad tie traktoriai ir kombainai iš kolchozininko atima paskutinių duonos kąsnį, — apie tai jis, Grobovas, nekalbėjo. Jis nekalbėjo ir apie bādu, tik baigdamas pastebėjo:

— Pas mus dar yra sunkumų, bet greit ir juos nugalėsim!

Kolchozo pirminkinas ir brigadininkai supliauškėjo delnais, svelkindami Maskvos oratorių, bet tie kelių žmonių plojimai nejaukiai nualdėjo troboj. Vadovybės narys Štacas, nesenai iš paprastų kolchozininkų išaukštintas, net paraudo — taip tas plojimas atrodė apgalėtinias.

— Klausim bus? — paklausė Švarcas.

— Bus, — atsiliepė dėdė Škaberis. — Kodėl komunistai mus vėčiai neprilimti siuntinių iš Vokietijos?

Grobovas nesiryžo meluoti ir atsakė visiškai atvirai:

— Draugai, siuntinius grąžinam atgal į Vokietiją tam, kad parodytume, jog pas mus nieko netruksta, kad mes turtinči ir pagalbos mums nereikia.

— Suprantu, — pratarė senis ir palingavo galva.

Daugiau klausimų nebuvė. Grobovas ēmė skaityti „Mūsų atsakymą fašistams“. Ten buvo prirašta draugybės skaičiu. Skaičiai buvo teisingi. Teisingi buvo ir tai, kad kolchozo dirlius buvo geras; jeigu jų būtų išdalinti, tai kiekvienas kolchozininkas būtų gavęs po 12 kg už darbo dieną. Bet javai buvo atimti visokiem mokesčiams, ir kolchozininkui beteko po 0,05 kg duonos dienai. Kai kurie kolchozininkai, dirbę per metus po 300 ir daugiau dienų, tegavo pusantro pūdo duonos. Žinoma, „atsakymė fašistams“ apie tai nebuvė už min. Laiške daug buvo kalbama apie kultūrinį darbą: kolchoze yra mokykla, skaitykla, yra laikraščių ir žurnalu. Visa tai tiesa, nors, sakysim, iš 100 užsirašiusių vaikų mokykla telanko tik 5: dalis jų išmirė, dalis sutinę guli namie. Skaitykla užrakinta; pastaruoju metu niekas iš nevaikščio.

Laiškų redakcijai — „atsakymą fašistams“ — pasiraše 15 asmenų — brigadininkai, saskaitininkai, ju pagalbininkai.

— Na, draugai, eikit pasirašyti, — vis kviečė Švarcas.

Senis Škaberis, užsimetęs ant galvos pilką skarmalą, išėjo į gatvę. Paskui jis dar penketas. Pasilikė ir viduj keli, bet tie sėdėjo, galvas nukare, lyg į kažkokias dūmas paskendę.

— Tai gal pakaks ir tiek parašų? — paklausė Švarcas, kuriam jau nusibodo bešaukti kolchozininkus pasirašinėti.

— Parašysim: „Visuotinio susirinkimo pavesti pasiraše...“ ir įdėsim parašų kliję, — sutiko ir Grobovas.

— Teisingai! Po dešimties minučių Grobovo lengvoji mašina jau dūmė keliu atgal. Ji pasivijo du vežimius. Viešame gulėjo orezentu pridengti vyru lavonai, antrame — moterų, suguldyti Šalia kito. Šalia vežimų žengė

K R O N I K A

ŠANDIEN BALETU SEZONO ATIDARYMAS

Statoma P. Čaikovskie baletas „Gulbių ežeras“. Trečadienį Moljerio komedija „Tartuifas“. Dalyvauja: Daubraitė, Jurašūnaitė, Rymantė, Vainiūnaitė, Balčiūnas, Dineika, Laucius, Muraška, Petruskas, Šimkus. Valiušas. Penktadienį su K. Petrusku opera „Carmen“.

KAUNO MIESTO JAUNIMO TEATRAS PRADEDA SEZONĄ

Sekmadienį, rugsėjo 28 d., Kauno Miesto Jaunimo Teatras pradeda sezona premjera — Sofijos Čiurlionės keturių paveikslų pasaka „12 brolių juodvarnių laukantys“.

Šio teatro sezono atidarymas, be abejio, žymiai pagyvins jaunimo kultūrinių gyvenimą, juo labiau, kad tai vienintelis tos rūšies jaunimo kultūrinis židinys Lietuvoje, sutraukias šimtus ir tūkstančius žvalaus ir entuziastų, teatro meną mylinčio, jaunimo.

KAUNE ORGANIZUOJAMI DEGAZUOTOJŲ KURSAI

Norintieji ištoti i L. Raudonojo Kryžiaus organizuojamus degazuotų kursus registruojami ligei š. m. rugėjo mén. 28 dienos:

- gyvena Naujamiesčių — I Polikliniko, Mickevičiaus g. 2, tel. 25098,
- gyvena Žaliakalny — II Polikliniko, K. Petrusko g. 16, tel. 24702,
- gyvena Senamiesčių — III Polikliniko, Nemuno g. 26b, tel. 21982,
- gyvena Šančiuose ir A. Panemunė — Šančių ambulatorijoje, Sodu 48, tel. 41751,
- gyvena Vilijampolėje — Vilijampolės ambulatorijoje, Raudondvario 26, tel. 27311,
- gyvena Aleksote — Aleksote ambulatorijoje, Minkausko 7, tel. 28288.

Visos ambulatorijos registruoja kasdien nuo 8 ligei 20 val.
Kursai tėsis apie pusantro mėnesio. Mokslo nemokamas. Kursus baigusems išduodami atitinkami pažymėjimai.

Paskaitos — popletinėmis valandomis 2 — 3 kartus per savaitę.

Kauno Miesto Savivaldybė

I LAISVE

Redakcija — Duonelaičio 24, II a., vyr. redaktoriaus tel. 20520, redakcijos sekretoriaus — 21414, redakcijos — 20530. Interesantai priiminėjami 12—13 ir 17—18 val.

Administracija — Duonelaičio 24, I a., tel. 26375.

Mokytojų paskyrimai ir perkėlimai

VIDURINIŲ MOKYKLŲ MOKYTOJO PASKYRIMAI

P. Švietimo Generalinio Tarėjo išsakymu i Vidurines mokyklas paskirti šie mokytojai:

- Alytaus gimnazijon — Valteris Jurkšaitis, Benediktas Gintautas, Stasys Vičas, Viktoras Urbanavičius,
- Joniškio gimnazijon — Romualda Slabokaitė, Clementina Virvičiūtė,
- Jurbarko gimnazijon — Petras Paulaitis, Stasys Pallulis,
- Kaišiadorių gimnazijon — Julius Žukauskaitė,
- Kauno V gimnazijon — Elena Baubienė,
- Kauno VIII gimnazijon — Kazys Varnelis, Pranas Dailidė,
- Kauno suaug. gimnazijon — Matilda Karpuviene ir Eugenija Poral-Poradnienė,
- Kybarto gimnazijon — Stanislava Gibaitė,
- Kupiškio gimnazijon — Adelė Juodviršienė, Ona Griniūtė,
- Panėvėžio II gimnazijon — Juozas Černiauskas,
- Pasvalio gimnazijon — Prane Šilinaitė, Halina Korsakiene,
- Plungės gimnazijon — Leonas Valkūnas, Vera Šimkienė,
- Rokiškio gimnazijon — Albinas Tindziulis,
- Šakių gimnazijon — Salomėja Naujokaitytė, Janina Vasiliukevičienė,
- Šiaulių I gimnazijon — Petras Mikutaitis, Arvydas Ramonis,
- Švėkšnos gimnazijon — Aleksandras Platėris,
- Šventosios gimnazijon — Juozas Kojetis,
- Ukmergės gimnazijon — Vincas Natkevičius, Kostas Dragūnas.

VIDURINIŲ MOKYKLŲ MOKYTOJŲ PERKĖLIMAI

P. Švietimo Generalinio Tarėjo išsakymu nuo š. m. rugėjo mén. 1 d. sava prasymais perkelti šie vidurinių mokyklų mokytojai:

- Šiaulių suaug. gimnazijos mokytojai. Bronielava Plečkaitytė — i Šiaulių II gimnaziją mokytoja,

Šio mén. 20 d. staiga mirė buvęs Aleksoto notaras

Simonas Žukauskas.

Kūno eksportacija iš Karmelitų bažnyčios i Kauno kapines šio mén. 23 d. 18 val. Giminėms ir pažystamiems prancēs nuliudė

sūnus ir duktė

Mūsų bendrabarbė

Jadvyga Volodkaite,

jos mylimam tėveliui mirus, nurodžiai užjaučiamame.

Finansų Vadybos biudžeto Valdybos ir Vyr. Biudžeto Vykdymo Buhalterijos tarnautojai

Smulkūs skelbimai

J. Smorigos laboratorija atlieka visus medicinos analizus. Šančiai, Olandų g. Nr. 4. Tel. 41574. 1222(10)

Reikalinga tarnaitė. Kreiptis A. Panemunė, Vyčiūnų g-vė 5 arba tel. 41363. 1265(1)

Mažai žemės reikalinga tarnaitė, tėvautis nuo 18 iki 21 val. Vaisių g. 20 Nr., telef. 26011. 1266(1)

Taisau prancūžiškus užraktus ir darau raktus. Mickevičiaus g-vė 14, bt. 10. 1267(1)

VAINORŲ VERTIMU BIURAS Kaunas, Vytauto pros. 61a. Telef. 26000 (netoli Laisvės al. kampo), vokiečių ir lietuvių kalba greitai, gerai ir nebrangiai atlieka visokius rašto darbus (vertimus, prašymus ir t. t.). 1270(1)

Inteligentus moteris, mokanti vokiečių kalbą, ieško šeimininkės ar virėjos vietos. Kreiptis laišku Mickevičiaus g-vė 24, bt. 7. O. N. Kaunas. 1268(3)

Pirkiai minkštus baldus. Siūlyti „I L“ Administracijai Nr. 1284. 1271(1)

(SCHÜLERIN) Fräulein (von auswärts) sucht für 2-3 Monate gut möbliertes Schafzimmers. Bezahlung erfolgt mit Lebensmitteln.

Angebote an Zeitung Nr. 1257. 1251(1)

Skubiai reikalinga sažininga šeimininkė į ūkį. Tėvautis Duonelaičio g-vė Nr. 17, bt. 1, nuo 1—3 val. ir nuo 6—8 val. 1247(1)

Vidutinio amžiaus moteris ieško tėvynbos pas viengungi. Sutinku išvilioti į provinciją. Galu būti ateiunti. Sužinoti: nuo 16 — 20 val. Avicėliu g-vė 6, bt. 2, Vasiliauskienė. 1249(1)

Adresa palikti šio laikraščio administracijoj Nr. 1286. 1272

2 asmenų žemės reikalinga tarnaičių mokanti virči. Aleksotas, Universiteto g-vė 2. Telef. 28025. 1273(1)

„I Laisvė“ skelbimų kainos: darbo ieškantiems Rub. 2.—; darbo siūlantiems Rub. 10.—; pirkimo ir pardavimo smulkūs skelbimai Rub. 15.—; valdinių ir prekybinių ištaigų skelbimai 1 petito eilutė 4 rub. Adresas: Kaunas, Duonelaičio g. Nr. 24, tel. 26375. Administracija atdara nuo 8 iki 18 val. Spausdina „Žaibo“ spaustuvė (Kaunas, Duonelaičio 24).

19 Utėnos gimnazijon — Eleonora Garnytė,

20 Vilnius g-jos mokytojai — Petras Lapinskis, Petras Povilaitis, Marija Dūdišienė,

21 Zarasu gimnazijon — Juozas Jurga, Romualdas Giedraitis,

22 Anykščių progimnazijon — Stasys Stankus, Leonas Jovaiša,

23 Aukštadvario progimnazijon — Antanas Matukinas, Elena Brazauskaitė,

24 Dusetų progimnazijon — Bronė Valiulytė,

25 Giedraičių progimnazijon — Albertas Dilys,

26 Kuršėnų progimnazijon — Jonas Kondratavičius,

27 Merkinės progimnazijon — Rapolas Serapinas, Jonas Glaudelis, Nikodemas Judickas,

28 Radžiškio progimnazijon — Felicija Kasputytė,

29 Ramygalos progimnazijon — Balyšas Serevičius,

30 Šeduvo progimnazijon — Antanina Petraitytė,

31 Švenčionių progimnazijon — Vytenis Gubavičius,

32 Vieškūnų progimnazijon — Lomas Vaicius,

33 Žagarės progimnazijon — Vincas Natkevičius, Kostas Dragūnas.

VIDURINIŲ MOKYKLŲ MOKYTOJŲ PERKĖLIMAI

P. Švietimo Generalinio Tarėjo išsakymu nuo š. m. rugėjo mén. 1 d. sava prasymais perkelti šie vidurinių mokyklų mokytojai:

- Šiaulių suaug. gimnazijos mokytojai. Bronielava Plečkaitytė — i Šiaulių II gimnaziją mokytoja,

1) Alytaus g-jos mokytojai. Jadviga Mickevičiūtė — i Kybartų g-ją mokytoja,

2) Mažeikių g-jos mokytojai. Jurgis Koveriginas — i Sedos prog-ją mokytoju,

3) Plungės g-jos mokytojai. Domas Naujickas — i Žilkos prog-ją mokytoju,

4) Alytaus g-jos mokytojai. Povilas Kripaitis — i Marijampolės I g-ją mokytoju,

5) Jurbarko g-jos mokytojai. Jadviga Mickevičiūtė — i Kybartų g-ją mokytoja,

6) Alytaus g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

7) Leipalingio prog-jos mokytojai. Mažėikių g-jos mokytojai. Jeronimas Ignatius — Alytaus g-jon mokytoju, mok. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

8) Šiaulių g-jos mokytojai. Bronė Valiulytė — i Šiaulių II gimnaziją mokytoja,

9) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

10) Šiaulių g-jos mokytojai. Bronė Valiulytė — i Šiaulių II gimnaziją mokytoja,

11) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

12) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

13) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

14) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

15) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

16) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

17) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

18) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

19) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

20) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

21) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

22) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

23) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

24) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

25) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

26) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

27) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

28) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

29) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

30) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

31) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

32) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

33) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

34) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

35) Šiaulių g-jos mokytojai. Eduardas Streikus — Jurbarko g-jon mokytoju,

Teisė į asmens kultūrą

Asmens kultūra gana jaujai reiškiasi. Jei svetimas pilietis paklaus gatvės, tai vietas pilietis malonai jam nurodys, nors ir labai neturėtu laiko. Tokiai dalykai dažomi, kaip sakoma, tuo pačiu laiku. Kas taip nepadaryt, jis būtus tiesiog nemandagus, arba visai be asmens kultūros. Todėl suprantama, kodėl grįžusieji iš kitų kraštų papasakoja, kad vienur žmonės mandagūs, o kitur — ne.

Kaip žinio, iki bolševiku laiku Lietuvos žmonėmis tuo atžvilgiu niekas nenuiskudavo. Tačiau bolševiku laikai ir čia jnešė tam tikros netvarkos, atpalaiduodami nuo iprastinių mandagumo formų.

Viešasis mandagumas drauge su asmens kultūra reiškiasi krautuvėje, kirpykloje, eilėje, vagone ir visur kitur. Jei krautuvės pareigūnas pasidaro kažkokis nesukalbamas biurokratas, tai sakoma, kad tokiam pareigūnui visu pirmiausia trūksta mandagumo bei asmens kultūros. Iš tikro, bolševiku laikais krautuvėse buvo be galio daug tokiu pareigūnu, iš kurio, nors ir mandagiausia forma paklausi, visvien susilaiksi tūkšiūkštus atsakymo. Mat, žiūrėta, ar kartais nesi tarimasis liudies priešas, gi krautuvės pareigūnas — darbo žmonių klasės atstovas. Be abejo, kad pagal tokias premisas buvo daromis ir tolimesni sprendimai. Atrodė, kad krautuvės pareigūnas yra kažkokis aukštasis valdininkas, kuris vartotojus tarytum darbo žmonių priešus galėti tvarkyti, kaip patinka. Labai dažnai vietos mandagaus patarnavimo susilaikdavai tam tikro neniekinimo. Viso to nebūtų buvę, jei pareigūnai būtu turėję bent truputį asmens kultūros.

Bolševiku laikais iškeltas bendro darbo artelių pradas leido kitu būdu išnaudoti vartotojų. Tik išsivaizduokite — kūrpės, batai buvo tai-somis iš anksto sumokant. Mat, čia nebuvu palikta vartotojui jokios teisės patikrinti darbą. Čia buvo apsilenkta su pagrindine darbo ir prekybos taisykle: kai atiduodi preke, gauni ir piniga. Štai tai-svaklei buvo užbėgta už akiu. Vadinasi, blogai ar gerai padaryta, vis tiek turi būti gerai. Tiesa, galėjai kelti byla, taip bent oficialiai buvo pareiškiama, bet tai buvo tuščias žygis vaikščioti nuo vieno bolševiku Kaipošiaus prie kito Alnošiaus. Taip elgdamas, dar rizi-kuotumei laiku, o rezultatas būtu tas pats.

Be abejo, dirbant darba bendrai, galima buvo ir kitaip dirbti. Tai ir buvo pastebėta skutyklose ir kirpyklose. Jei anksčiau skutėjų kirpėjų profesija buvo laikoma pati mandagiausia, tai bolševiku laikais visa tai dingo. Tiesa, tai galėjo ir dingti, bet dirbtis raškėjo prideramai. Tačiau tada skutyklas profesionalas su savo įrankiais taip elgesi, kad vargšas klientas galėjo net balsu šaukti. O kei kas pamėgino pratarti žodi arba tiesiog paprašyti, kai išdžiai buvo atkertama: jei lankai kirpyklas, skutyklas, tai... prasom be pastabu arba, kitaip taariant, gali pakentėti. Panašių dalykų buvo ir kitose atskiro patarnavimo srityse. Viso to nebūtų buvę, jei būtu buvę suprasta, kad visur veikia ta pati asmens kultūra ir kad skutykloje nepasirodo tariamuji klasės priešai.

Aišku, štandien daugelis tokius papročius dingo, tačiau pasitaiko, kad seni atsiminimai atgyva. Betgi štandien reikia suprasti, kad bendras mandagumas, bendra asmens kultūra yra būtina. Pvz., krautuvės pareigūnė ar pareigūnas neturėtu laukti, kol vartotojas paklaus, bet pirmasis klausinti, kuo gali patarnauti. Pagaliau to paties korektiškumo lauktina ir išvartotoju bei klientu pusės. Todėl jei pasitaiko iš vienos ar kitos pusės nukrypimų, tai reikia surasti tinkama formą, jems pataisyti. Juk kiekvienas pilietis turi teise i bendra asmens kultūros reikalą. Todėl kiekvienas nuskūtūrinis reiškinys negali būti paliktas nepastebitas ir nepasmerktas. Bet viena tai reikia tvarkytai atkūtu asmens kultūros pavyzdiu.

Kiek Estija nukentėjo nuo bolševiku

Materialiniai nuostoliai mažesni, kaip buvo galima manyl

Estijoje bolševikai laikėsi kur kas ilgiau, kaip Lietuvoje ir Latvijoje. Cia buvo ir labai atkakliai kautyniu, trukusiu keletą savaitių, ypatiagai Šiaurės Estijoje. Galima buvo laukti, kad bolševikai, turėdami pakankamai laiko, čia bus viskai pagrindinai sunaikinė, kaip Stalinas jiems kad yra išakės. Tačiau, kaip „DZ im Ostland“ rašo,

sunaišinėti Estijoje nėra tokie jau dideli.

Koks bendras Estijos vaizdas dabar, bolševikus galutinai išvijus? Tose vietose, kur vyko kautynės, kur bolševikai atkakliai laikėsi kiekvienam kaimė ir kiekvienoje sodyboje, ten sunaikinta viskas, kas tik buvo galima. Iš kitos pusės,

tos sritys, kurios kautynų nematė (Pietų Estija), visiškai nenukentėjusios.

Daug kur išvaryti bei sunaikinti gyvuliu. Apskritai, apie Estijos žemės ūko padėti tikrą vaizdą sudaryti šiuo metu sunku: dar trūksta apskaičiavimų, duomenų. Estija turėjo stambesnes pra-

mones, kaip Latvija ar Lietuva. Didžiausiai estų pramonės centre, Taline, kur sutelktos pasauly garsos imonės, bolševikai sunaikino daug vertybų. Cia bolševikams pastiekė išspordinti visą eilę pramonės ir prekybos pastatų,

tarp ju Šiaurės celulozės fabrika, Baltijos medvilnės verypkla, br. Puhk ir Rottermann malūnus, uosto dirbtuvės ir moderniai miestai elektros stotis. Baldų fabrikus, taip pat pasauly garsas turinčius, išgelbėjo patys darbininkai, jie nė nepažaloti. Nesunaikintas nė Krullio mašinų fabrikas. Visiškai sunaikinti uostu išengimai, o geležinkelio stotis sudeginti. Didžiuolių imonės Talino anylynėse — popierio fabrikas Kohiloj, sulfato fabrikas Kehloj ir dar keli kiti išliko nepaliestos.

Estijoj reikšminga vieta užemė naftinio skalūno perdibimo pramonę;

jų bolševikai nalkino itin rūpestingai, nors visu 100 procentu to savo užmanymo ir nepajėgė pravesti.

Stačiai stebuklu išliko nesunai-kinta Narva su didžiuliais tekstilių fabrikais, taip pat viena iš didžiausių visame pasauly medvilnės verypklių Krähnholme. Nesunaikinta ir elektros jégainė prie Narvos krioklio.

Labiau sunaikintas Tartu, tačiau ir čia didžiosios imonės išliko sveikos. Nesunaikintas telefono reikmenų fabrikas, aliumini-jaus gaminių fabrikas, kai kurie batu ir tekstilių fabrikai. Sunaikintas be kity Pässuke odos fabrikas, „Astra“ batų fabrikas, Ratniko mašinų fabrikas, Hoppės vailoko fabrikas ir didžiulė valstybinė lentpilavė. Iš 9.000 Tartu imonių, liko 5.000, bet ir sunaikintos sparčiai atstatomos.

Beje, daug vertingų mašinų, ypatiagai tekstilių fabrikų ir spaustuvių, bolševikai išgabeno dar prieš karo pradžią. Tuo būdu Estijos pramonei padaryta labai žymūs nuostolių. Bet

didžiausias estų nuostolis — daugelio žmonių, ypatiagai paties gražiausio amžiaus vyru išžudymas bei išvežimas.

GROSSADMIRAL RAEDER

Diena po dienos vokiečiu karai laivynas praneša apie naujus laimėjimus, diena po dienos patieka irodymą prie irodymo, kad jis sunaikina Anglijos blokadą paversti kontrablokada ir gyvybiškai svarbiame Anglijos įvežime padaryti neužpildomų spragu. Šiam uždavinui atlikti jokia jūra nėra tolima, joks oras nėra blogas ir joks priešas nėra per stiprus. Vyras, kurio vadovaujamas vokiečių karai laivynas kovoja, yra Grossadmiral Dr. h. c. Erich Raeder.

Erich Raeder gimė 1876 m. balandžio 24 d. Vandsbeke. Jo tėvas buvo realinės gimnazijos direktorius Grünberge, Silezijoje. Ten ir Erich Raeder pabaigė gimnaziją. 1894 m. kovo 16 d. jis įstojo į imperatorinį karų laivyną ir 1897 m. buvo pakeltas į jūrų leitenantu. Iš pradžiajais buvo karininku signalistu „Deutschland“ kreiserijoje, kuris tuomet priklausė Rytų Azijos kreiserių eskadrai. Pakeltas į vyresniojo leitenanto laipsni, 1900 m. jis buvo paskirtas 1 į jūrų divizijos adjutantu, o 1901 m. pakeltas sargybos karininku į linijinį kovos laivą „Kaiser Friedrich III“ ir tuoju dvejimais metams komandiruotas į jūrų akademiją. 1905 m. E. Raeder buvo pakeltas į kapitono leitenanto laipsni ir paskirtas į Laivyno ministeriją, kur dirbo iki 1908 m. Po to jis buvo navigacijos karininku šiuose laivuose: „Fritjof“, „Hildebrand“ ir šarvuotame kreiserijoje „York“, o nuo 1910 m. iki 1912 m. Kaizerio jachtoj „Hohenzollern“. Iš čia kaip 1911 m. pakeltas į korveto kapitono laipsni jis buvo štabo karininku viceadmirolo Hipperio žvalgomuojuose laivuose „York“, „Moltke“ ir „Seydlitz“. Tose paruošose jis užklupo 1914 m. karas. Karo metu jis buvo paskirtas kreiserio „Seydlitz“ štabo viršininku. 1918 m. jis kaip komendantas perėmė kreiserį „Cöln“. Po perversmo nuo 1918 iki 1920 m. jis buvo Karo laivyno ministrojės centrinio skyriaus viršininkas. Po to iki 1922 m. dirbo laivyno archyve ir gautas ilgas atostogas praleido bendradarbiaudamas Laivyno vadovybės leistame didžiuliame veikale apie jūrų karą. Raederis ir paraše abu to veikalo tomu, kuriuo specialiai aprašomas kreiserių karas užsieniuose. Už šią studiją Kylio universitetas jam suteikė filosofijos garbės daktaro diplomą. Po to jis buvo laivyno inspektoriumo švietimo reikaliu. 1922 m. pakeltas į kontadmirolo laipsni, nuo 1924 iki 1925 m. jis buvo Šiaurės jūros lengvųjų jūrų pajėgų viršininkas, o 1925 m. sausio mėn. pakeltas į viceadmirolus — Baltijos jūros stočių viršininkas. Pasitraukus admiralui Zenkeriui, 1928 m. spalio 1 d. pakeltas į admironulius Erich Raeder perėmė į savo rankas karų laivyno vadovybę ir 1936 m. balandžio 20 d. kaip karų laivyno vyriausasis vadas pakeltas į generaladmirolo; šis titulas atitinkia kitų karinių menės dalijų generolą pulkininką. 1938 m. vasario 4 d. sudaritus slaptą kabineto tarybą, Fiureris pakvietė į ja greta Reicho ministeriją ir vyriausiuosius karo oro laivyno, kariuomenės ir karų laivyno vadus nepaprastiemis užsienių politikos reikalams. 1939 m. balandžio 1 d. Fiureris pagerbė karų laivyno vyr. vadas pakelėdamas jį į grossadmirolus. Už paruošdingą karų laivyno jėgų veiklą per pirmąjį keturias karų savaites Fiureris ir Vyriausiasis vienu ginkluotu jėgų vadus 1939 m. spalio 1 d. suteikė grossadmiral E. Raeder Geležinio kryžiaus ritorio kryžių.

Tačiau savo milžinišką smūgį jėgą karų laivynas pirmiausia irodė žygyje į Norvegiją. Šis negirdėtai drąsus užsimojimas, kuris kartu vokiečių jūros jėgos atvėrė vartus į Šiaurės Atlanto jūros kelius, visiems laikams išrašys į vokiečių istorijos knygą vyriausiojo vokiečių karų laivyno vadovo vardo ir darbus.

Kaip buvo pultas sovietų laivynas Krondštate

BERLIN. IX. 23. Apie vokiečių kovos lektuvu puolimą sovietų karų laivų Kronštado uoste rugpjūčio 21 dieną DNB patyrė šių smulkmenų. Skridimas ir bombardavimas vyko stipriai ginantis sovietų laivams ir šaudant priešlektuvinių apsaugai iš Kronštadio ir pajūrio. I kovos laivo „Oktiabrskaja Revoliucija“ viduriu pataikė dvi bombos, kurios, kaip matyti, sukėlė sprogimą kuris visiškai suplėsė laivą. Laivas pradėjo degti iš vidaus. Be to, dar šešios bombos krito prie pat laivo. I sunkujių kreiserių „Kirovas“ pataikė dvi bombos, o iš vienos sunkujių kreiserių

kurio vardo nepavyko sužinoti, pataikė keturių bombos. Abu laivai dėl bombų sprogimo ėmė degti. I tris naikintojus ir vieną ministriką pataikė po vieną bombą. Taip pat ir šie keturi laivai užsiplėdė. Vienas kanonierinis laivas, i kurį pataikė bomba, tuo sprogo ir suskilo. Laivo likučiai per trumpą laiką nuskendo. Bombai pataikius i vieną 2.000 tonų talpos prekybos laivą, buvo sunaikintas laivuo priešakys ir laivas taip pat tuo ēmė skesti. Visi pataikymai buvo pasiekti sunkiomis bombo mis.

BERLIN. IX. 23. DNB žinomis, vokiečių oro pajėgos taip pat ir pirmadienį sekmingai puolė sovietų laivus į pietus nuo Odesos. Bombombė pataikius, vienas kreiseris buvo padegtas o vienas torpedinis laivas taip sunkiai sužalotas, kad sovietai turėjo išsikelti į krantą. Toliau, buvo nuskandinti du transporto laivai. 2.000 ir 1.500 tonų talpos, o vienas 2.000 tonų talpos transporto laivas, kilus gaisrui ir sprogimui, buvo sunaikintas. Buvo sužalota vienas sargybiškis laivas ir trys mažesni laivai, bendros 4.500 tonų talpos.

66 milijardai dolerių ginklams

VAŠINGTONAS. IX. 23. Pasak United Press, Jungtiniai Valstybių ginklavimosi programa ateis iš viso 66.195 milijardų dolerių, kai kongresas priims naujausias reikalavimą Anglijos pagalbai. Ši skaičių pirmadienį paskelbė federalinių ginklavimo rūmai, ir nurodymai, kad Jungtiniai Valstybių dažniausiai laikomi pati mandagiausia, tai bolševiku laikais visa tai dingo. Tiesa, tai galėjo ir dingti, bet dirbtis raškėjo prideramai. Tačiau tada skutyklas profesionalas su savo įrankiais taip elgesi, kad vargšas klientas galėjo net balsu šaukti. O kei kas pamėgino pratarti žodi arba tiesiog paprašyti, kai išdžiai buvo atkertama: jei lankai kirpyklas, skutyklas, tai... prasom be pastabu arba, kitaip taariant, gali pakentėti. Panašių dalykų buvo ir kitose atskiro patarnavimo srityse. Viso to nebūtų buvę, jei būtu buvę suprasta, kad visur veikia ta pati asmens kultūra ir kad skutykloje nepasirodo tariamuji klasės priešai.

HULLIS NORĘTU PAKEISTI NEUTRALUMO ISTATYMA

VAŠINGONAS. IX. 23. Pirmadienį spaudos konferencijos užsienių reikalų ministeris Hullis pateikė, kad jis jau keliais kartus yra pastebėjęs, kad, jo nuomone, neutralumo istatymas reikaliningas pakeitimui. Tačiau Hullis atmetė kiekvieną pareiškimą, kad i statymas bus atšauktas arba peržiūrėtas. Inėstant neutralumo istatymą tiek jis, tiek prezidentas yra nurodė, pasakė Hullis, kad jis Jungtinės Valstybes taip pat lengvai gali iatrūkti į karą, kiek ir nuo karo sulaukyti. Anglijos pagalbos i statymas, tvirtino Hullis, iš esmės yra pagrįstas savisauga. I klausimą, ar Rooseveltas gaves iš japonų ministerio pirmmininko Kono įšantrą laišką, Hullis atsakė, kad jis apie tai jokių informacijų neturi. Dėl gandų, kad Perus

yra pasiūlęs tarp jo ir Ekvadoro įsteigti demarkacijos zoną, Hullis atsakė išsiuskinėdamas ir pareiškė, kad Jungtinės Valstybės yra suinteresuotos, jog nesutarimai būtų baigtini ir kai Jungtiniai Valstybių, Cilés ir Argentinos atstovai dirba šiam reikalui sutvarstyti.

AMSTERDAMAS. Britų informacijų tarnyba pirmadienį vakare pranešė, kad visi Anglijos gyventojai įpareigoti taupytį elektrą, dujas, parafiną, anglis ir koksa, kad tuo būdu būtų sumažintas kurio vartojimas. Nusisengimai bus baudžiami.

BUENOS AIRES. Pirmadienį vakare prie prancūzų ambasados išvyko triukšmingos demonstracijos. I demonstracijas buvo priversta įsikišti policijai, kuri suėmė 16 asmenų. Kaip patirita, demonstrantai priklausė „Accion Argentina“ organizacijai.

Anglai nenori antro Diunkircheno

AMSTERDAMAS. IX. 22. Per Londono radiją commanderis King Hallis pareiškė, kad anglų kariuomenės dalinių išlaipinimas Vakaru Europeo teritorijų tik antrą Diunkircheną. Tuo Hallis bandė atsakyti į dabar Anglijoje dažnai keliaus klausimus, kodėl britai niekuo nebegalėtų sovietams padėti.

VAŠINGTONAS. Laivyno mišterija praneša, kad, be 12 anglų karų laivų, kurie praėjusia savaitę remonto reikalais iplaukė į Jungtiniai Valstybių uostus, dėl nepaminėtų priežasčių atplaukė dar 12 britų karų laivų, jų tarptysis krovos laivai. Tačiau pastarieji visi vėl iplaukė.

TEHERANAS. Pasak spaudos komentarių dėl vokiečių parlamento posėdžio, naujoji vyriausybė taip